

Suuri valiokunta

Valtioneuvoston selvitys: Vuoden 2026 ennakkovaikuttamispainopiste: puolustus ja rajaturvallisuus

Valtioneuvostolle

JOHDANTO

Vireilletulo

Eduskuntaan on saapunut valtioneuvoston selvitys: Vuoden 2026 ennakkovaikuttamispainopiste: puolustus ja rajaturvallisuus (E 12/2026 vp).

Lausunnot

Asiasta on annettu seuraavat lausunnot:

- hallintovaliokunta HaVL 8/2026 vp
- puolustusvaliokunta PuVL 4/2026 vp

Asiantuntijat

Valiokunta on kuullut:

- EU-erityisasiantuntija Anna Kemppi, valtioneuvoston kanslia
- EU-erityisasiantuntija Anne Lamminmäki, valtioneuvoston kanslia
- erityisasiantuntija Ilmari Uljas, puolustusministeriö
- rajaturvallisuusasiantuntija, everstiluutnantti Jesse Seppälä, Rajavartiolaitos
- osastoesiupseeri, komentaja Tuomas Syvänen, Pääesikunta
- pääsihteeri Tuija Karanko, Puolustus- ja Ilmailuteollisuus PIA ry

Valiokunta on saanut kirjallisen lausunnon:

- sisäministeriö

VALTIONEUVOSTON SELVITYS / JATKOKIRJELMÄ

Ehdotus

Valtioneuvosto on määrittänyt vuoden 2026 EU-ennakkovaikuttamisen painopisteet aiemmin eduskunnalle annetussa valtioneuvoston selvityksessä (E 101/2025 vp). Puolustus ja rajaturvallisuus määritetään selvityksessä yhdeksi Suomen kolmesta ennakkovaikuttamisen

Valiokunnan lausunto SuVL 4/2026 vp

painopisteestä ja nyt annettu E-selvitys täydentää valtioneuvoston kantoja aihetta koskien. Lisäksi selvityksessä muodostetaan ennakkovaikuttamiskantoja tulevaan EU:n turvallisuusstrategiaan.

Valtioneuvoston kanta

Valtioneuvosto täydentää aiemmissa asiaa koskevissa U-kirjelmissä ja E-selvityksissä todettuja kantojaan seuraavasti.

Puolustus

Suomi katsoo, että EU:n tulisi vahvistaa omaa puolustusvalmiuttaan ja toimintakykyään kriisitilanteissa. Suomelle on keskeistä edistää Euroopan omaa vastuunkantoa ja kyvykkyyttä sekä EU:ssa että Natossa. Suomelle lähtökohtana on vahva kansallinen puolustuskyky.

Suomi korostaa Euroopan puolustusteollisen pohjan kehittämisessä puolustusteollisen tuotannon entistä laajempaa maantieteellistä kattavuutta ja tuotantokapasiteetin lisäämiseen tähtääviä toimia.

Puolustusvalmiuden ja puolustusteollisen kapasiteetin kehittämisen ohella tulisi kiinnittää huomiota EU:n päätöksentekokykyyn kriisitilanteissa ja tämän harjoitteluun. Suomelle on keskeistä painottaa Suomen asemaa itäisen etulinjan maana ja siihen liittyviä uhkia myös harjoitustoiminnassa.

Suomi suhtautuu avoimesti mahdolliseen keskusteluun EU:n sotilasarakenteiden kehittämisestä nykyisen toimintaympäristön muutosten myötä. Suomi jatkaa aktiivista osallistumista suorituskykyjen kehittämistä koskevaan työhön eri kokonaisuuksissa. Tavoitteena on hyödyntää mahdollisimman tehokkaasti EU:n tarjoamia yhteistyömahdollisuuksia.

Suomi pitää tarkoituksenmukaisena, että osana EU:n puolustusteollisuuden sisämarkkinoiden kehittämistä EU:n mahdollisuuksia edistää puolustustarvikkeiden vientiä kolmansiiin maihin selvitettäisiin. Ennakkovaikuttamistyössä Suomi tunnistaa EU:n perussopimuksista seuraavat rajoitukset sille, että unionin talousarvioista rahoitettaisiin jäsenvaltioiden puolustustarvikehankintoja. Suomi edistää sitä, että EU-rahoitusta voitaisiin mahdollisimman laajasti hyödyntää kaksikäyttöhankintoihin. Ennakkovaikuttamistyössä Suomi tunnistaa Rajavartiolaitoksen EU-tasolla poikkeuksellisen kaksoisroolin ja edistää sen huomioimista tulevissa EU-aloitteissa.

Suomi pitää erityisen tärkeänä, että EU jatkaa vahvoja panostuksia puolustusteollisuuden ja kaksikäyttötuotteiden TKI-toimiin ja tuotantokapasiteetin nostoon.

Rajaturvallisuus

Suomella unionin itäisen laidan jäsenmaana on erityinen intressi painottaa vahvoja ulkorajoja. Tämän vuoksi on tärkeää, että unionissa jatketaan työtä laadukkaan ja kustannustehokkaan

Valiokunnan lausunto SuVL 4/2026 vp

rajaturvallisuusjärjestelmän kehittämiseksi Euroopan yhdenmetyt rajaturvallisuusmallin mukaisesti. Suomelle on keskeistä, että itäisen laidan erityistarpeet huomioidaan.

Suomi kiinnittää huomiota siihen, että Venäjän hyökkäyssodan myötä muuttunut turvallisuusympäristö on muuttanut ja moninaistanut myös rajaturvallisuuden toimintaympäristöä paitsi kansallisesti myös unionitasolla.

Unionitason rajaturvallisuusyhteistyötä tulee kehittää siten, että uudet ja nousevat uhat ja niiden vaikutukset rajaturvallisuuteen huomioidaan oikea-aikaisesti. Rajaturvallisuusviranomaisilla tulee olla entistä parempi tilannekuva ja valmius toimivaltansa puitteissa ennakoita ja toimia erilaisissa hybridi-vaikuttamisen tilanteissa, kuten mm. muuttoliikkeen käyttö, vihamielisten droonien tunnistaminen ja torjunta sekä merelliseen kriittiseen infrastruktuuriin liittyvät uhat. Unionissa tehtävillä toimilla ja mm EU-virastoilla (esim. Frontex ja Europol) on hybridiuhkiin vastaamisessa jäsenvaltioiden toimintakyky kokonaisvaltaisesti tukeva rooli. Suomi pitää tärkeänä, että välineellistettyä maahantuloa torjutaan tehokkaasti koko EU:n ulkorajalla, erityisesti EU:n itäisellä maaukorajalla. Hybridi-vaikuttamiskeinona käytettävään laajamittaiseen maahantuloon on vastattava torjumalla tulijat rajalla ja tehostamalla paluuta kolmansiin maihin.

Suomi pitää tärkeänä, että jäsenmaiden lainvalvontaviranomaisten toimintaedellytyksiä merellisissä poikkeustilanteissa yhtenäistettäisiin ja tehostettaisiin. Tältä osin unionilla voisi olla tukeva rooli kansainvälisen merioikeuden ja merioikeusyleissopimuksen tulkintaan liittyvissä kysymyksissä.

On tärkeää, että tulevilla rahoituskehyskaudella sisäasioiden rahoitusta voitaisiin sen tavoitteiden puitteissa käyttää joustavasti ja kustannustehokkaasti viranomaisyhteistyön tukemiseen varmistaen toimintavalmiudet edelleen heikentyvässä uhkaympäristössä sekä kriisiaikoina. Etenkin Suomen itäisillä raja-alueilla turvallisuutta vahvistavat investoinnit tukevat myös alueellista elinvoimaa.

EU:n monivuotista rahoituskehystä koskeviin ehdotuksiin jo sisällytetyllä varautumisen periaatteella on myös nähtävissä turvallisuusvaikutusten lisäksi välillisiä elinvoimavaikutuksia.

Ennakkovaikuttaminen Euroopan unionin tulevaan turvallisuusstrategiaan

Suomen ennakkovaikuttamistyössä huomioidaan johdonmukaisuus kansallisen ulko- ja turvallisuuspoliittisen ajankohtaiselonteon päivittämisen kanssa, sillä merkittävä osa ajankohtaiselonteon sisällöstä kytkeytyy Suomen toimijuuteen Euroopan turvallisuuden vahvistamiseksi.

Demokratia, oikeusvaltioperiaate sekä perus- ja ihmisoikeudet ovat unionin kaiken toiminnan perusta. Suomi vaikuttaa aktiivisesti EU:n tulevaan turvallisuusstrategiaan. Suomi katsoo, että unionin sisäistä ja ulkoista turvallisuutta tulisi kehittää kokonaisvaltaisesti ja synergioita hyödyntäen. EU:n tulee vahvistaa kykyään vaikuttaa turvallisuusympäristöön myönteisesti. On tärkeää, että EU:lla olisi käytössään laaja ja tehokas keinovalikoima erityyppisten uhkien vähentämiseen ja torjumiseen.

Valiokunnan lausunto SuVL 4/2026 vp

Suomelle on keskeistä, että kansainvälinen järjestys pohjautuu sääntöihin, ei voimankäyttöön. Suomi vahvistaa monenkeskistä sääntöpohjaista järjestelmää. Suomi pitää tärkeänä, että strategiassa tulotisiin huomioimaan keskeisesti Venäjän hyökkäyssodan vaikutukset. Venäjä muodostaa pitkäkestoisen uhan EU:lle, sen jäsenvaltioille ja Natolle. Suomelle EU:n itäisen laidan etulinjamaana on tärkeää, että Venäjän pitkäkestoinen uhka säilyy EU:n strategisten linjausten lähtökohtana ja etenkin puolustusta ja ulkorajaturvallisuutta koskevien toimien perustana.

Vuonna 2025 annetut varautumisunionistrategia, sisäisen turvallisuuden strategia ja puolustuksen valkoinen kirja tulisi huomioida osana turvallisuusstrategia valmistelua johdonmukaisen lähestymistavan varmistamiseksi.

Turvallisuuden rakentamisessa tulee panostaa myös kumppanuus- ja liittolaisuhteiden tiivistämiseen. EU:n lähestymistavan tulee olla rakentava ja yhteistyölähtöinen.

Turvallisuusstrategiassa olisi tärkeää päivittää EU:n tavoitteita transatlanttisissa suhteissa, jotka ovat EU:lle tärkeitä sekä talouden, turvallisuuden että puolustuksen kannalta.

Suomi katsoo, että EU:n tulisi vahvistaa kykyään vastata laaja-alaisesti kriisitilanteisiin tarvittaessa myös itsenäisesti. Suomi suhtautuu avoimesti tästä käytävään keskusteluun.

Suomi katsoo, että ulkoisen ja sisäisen turvallisuuden rajapintojen huomioiminen on edellytys unionin turvallisuuden kokonaisvaltaiselle kehittämiselle. Sisäisen ja ulkoisen turvallisuuden rajapinnat ovat merkityksellisiä mm. unionin ulkorajaturvallisuuden parantamisessa, terrorismin ja kansainvälisen järjestäytyneen rikollisuuden torjunnassa ja laittoman maahantulon torjunnassa sekä hybridiuhkiin vastaamisessa.

Suomi korostaa Ukrainan vahvan tuen jatkumisen merkitystä myös Euroopan turvallisuuden kannalta, sillä Venäjän hyökkäyssodalla Ukrainaan on välitön vaikutus Euroopan turvallisuuteen.

Arktisen alueen turvallisuus vaikuttaa koko Euroopan turvallisuuteen ja se tulee integroida EU:n yhteiseen ulko-, turvallisuus- ja puolustuspolitiikkaan ja muihin relevantteihin poliittikkoihin. Arktisena maana Suomelle on tärkeää, että tulevassa turvallisuusstrategiassa tunnustettaisiin arktiseen turvallisuuteen liittyvät erityiskysymykset ja kiinnitettäisiin huomiota laajaan turvallisuuteen ml. rajaturvallisuuteen.

Suomelle olisi olennaista, että strategiassa huomioitaisiin arktisen alueen merkityksen vahvistuminen ja siihen liittyvät jaetut turvallisuusintressit. EU:n toimilla tulisi edistää arktista politiikkaa osana tätä kokonaisuutta sekä kansallista, että Natossa tehtävää työtä täydentäen ja tukien.

Suomelle on tärkeää se, että turvallisuusstrategiassa huomioitaisiin ja määriteltäisiin kattavasti siviili- ja puolustusviranomaiset ja niiden rooli sekä yhteistyö turvallisuuden varmistamisessa niin normaaliaikoina kuin häiriö- ja poikkeustilanteissa.

Valiokunnan lausunto SuVL 4/2026 vp

Suomi tukee EU:n ja Naton kumppanuuksien syventämistä, täydentäen kansallisia sekä Naton toimia koskien pelotteen ja puolustuksen vahvistamista arktisella alueella. Suomi painottaa EU:n puolustusaloitteissa arktiseen toimintaympäristöön soveltuvien sotilaallisten suorituskykyjen kehittämistä, sotilaallisen liikkuvuuden vahvistamista arktisella alueella sekä tilannekuvan vahvistamista.

Suomi pitää tärkeänä, että tulevassa EU:n turvallisuusstrategiassa olisi kokonaisvaltainen lähestymistapa, jossa huomioidaan EU:n strateginen kilpailukyky, ml. haitallisista riippuvuuksista irrottautuminen, kattavien kauppa- ja teknologiakumppanuuksien syventäminen, taloudellisen turvallisuuden vahvistaminen ja kriittisten raaka-aineiden saatavuus.

VALIOKUNNAN PERUSTELUT

(1) Suuri valiokunta pitää hyvänä, että valtioneuvosto on määritellyt puolustuksen ja rajaturvallisuuden yhdeksi vuoden 2026 ennakkovaikuttamispainopisteistään. Kuten valtioneuvoston kirjelmässä todetaan, Suomen ja Euroopan turvallisuustilanne on heikentynyt perustavanlaatuisesti ja pitkäkestoisesti erityisesti Venäjän aggressiivisen toiminnan takia. Turvallisuustilanne on vakava ja vaikeasti ennakoitavissa. EU:n toimintaa ja lainsäädäntöä on tarpeen kehittää vastaamaan turvallisuusympäristön muutosta.

(2) Suuri valiokunta esittää seuraavia näkemyksiä puolustukseen ja rajaturvallisuuteen liittyvistä ennakkovaikuttamistavoitteista sekä tulevasta EU:n turvallisuusstrategiasta puolustusvaliokunnan (PuVL 4/2026 vp) ja hallintovaliokunnan (HaVL 8/2026 vp) lausuntojen pohjalta.

Puolustus

(3) Suuri valiokunta yhtyy puolustusvaliokunnan tavoin valtioneuvoston kantaa siitä, että vaikuttamisen keskeisenä tavoitteena tulee olla Euroopan puolustusvalmiuden vahvistaminen ja unionin toimintakyvyn parantaminen erilaisissa kriisitilanteissa. Tämä tarkoittaa muun muassa sotilaallisten suorituskykyjen kehittämistä, sotilaallisen liikkuvuuden parantamista sekä kykyä vastata laaja-alaisiin turvallisuusuhkiin.

(4) Suomen lähtökohtana on vahva kansallinen puolustuskyky, jota EU-yhteistyö tukee ja täydentää. Suuri valiokunta korostaa, että jäsenvaltioiden on otettava enemmän vastuuta omasta turvallisuudestaan.

(5) Suuri valiokunta korostaa EU:n ja Naton välisen yhteistyön merkitystä Euroopan puolustuksen kehittämisessä. Tavoitteena tulee olla EU:n ja Naton käytännön yhteistyön tiivistäminen esimerkiksi harjoitustoiminnassa, puolustuskykyjen kehittämisessä ja hybridiuhkien torjunnassa. On myös tärkeää vahvistaa poliittisen tason vuoropuhelua ja varmistaa, että EU:n puolustusaloitteet tukevat Naton tavoitteita eivätkä luo päällekkäisiä

Valiokunnan lausunto SuVL 4/2026 vp

rakenteita. Suuri valiokunta painottaa puolustusvaliokunnan tavoin EU-puolustushankkeiden yhteensopivuutta Naton puolustus suunnitteluprosessin tavoitteiden kanssa.

(6) Suuri valiokunta kiinnittää huomiota puolustusvaliokunnan lausunnossa todettuun, että Yhdysvallat on jo pitkään ajanut eurooppalaisten Nato-maiden ottavan vahvempaa roolia omasta puolustuksestaan. Yhdysvallat vastaa nykyään noin 2/3 Naton kokonaisresursseista. Puolustusvaliokunnan tavoin suuri valiokunta pitää tärkeänä, että Naton eurooppalaiset maat vähentävät sotilaallista riippuvuuttaan Yhdysvalloista. Tämä on tärkeää myös sitä taustaa vasten, että Yhdysvaltojen ulkopoliittika on muuttunut vaikeammin ennakoitavaksi ja aiheuttaa osaltaan epävarmuuksia toimintaympäristössä.

(7) Suuri valiokunta katsoo, että eurooppalaisen puolustusteollisuuden kehittäminen on keskeinen osa Euroopan puolustuksen vahvistamista. Tämän osalta suuri valiokunta korostaa puolustusvaliokunnan tavoin, että EU:n TKI-rahoitusta ei tule kohdentaa vain muutamien jättihankkeeseen, joista hyötyvät lähinnä suuret puolustusyritykset. Myös pienillä ja keskisuurilla yrityksillä on oltava todelliset mahdollisuudet osallistua puolustusteollisiin hankkeisiin. Puolustusvaliokunta huomauttaa lausunnossaan, että merkittävä osa puolustussektorin innovaatioista ja teknologisesti kehityksestä syntyy pk-yrityksissä ja niiden tasapuolisempi kilpailuasema vahvistaisi merkittävästi eurooppalaisen puolustusteollisuuden monipuolisuutta, kilpailukykyä ja toimitusketjujen resilienssiä.

(8) Suuri valiokunta kiinnittää valtioneuvoston huomiota puolustusvaliokunnan näkemyksiin puolustus- ja turvallisuushankintoja koskevan direktiivin (PUTU-direktiivi) osalta. EU:n puolustusmarkkinat eivät ole PUTU-direktiivistä huolimatta avautuneet aidosti kilpailulle. Merkittävä osa puolustushankinnoista toteutuu edelleen kansallisesti ja avoin EU-laajuinen kilpailu jää usein rajalliseksi. Suuri valiokunta korostaa, että EU-sääntöjen mukainen avoin kilpailu puolustushankinnoissa on Suomen etu. Suomessa on korkeatasoista osamaista, joka menestyy hyvin avoimessa kilpailussa. On myös huomattava, että laaja jäsenmaiden oman teollisuuden suosiminen hankinnoissa johtaa puolustusbudjettien tehottomaan käyttöön tilanteessa, jossa EU-maiden puolustuskykyä olisi nopeasti vahvistettava. Valiokunta pitää hyvänä, että komissio on käynnistänyt PUTU-direktiivin päivityksen.

(9) Puolustuksen kehittämiseen liittyy myös merkittäviä rahoituskysymyksiä. Komission monivuotisista rahoituskehysistä vuosille 2028-2034 lähes viisinkertaistaisi puolustuksen ja avaruuden rahoituksen ja kymmenkertaistaisi sotilaallisen liikkuvuuden rahoituksen. Suuri valiokunta viittaa rahoituksen osalta monivuotisia rahoituskehysistä koskevassa lausunnossa SuVL 11/2025 vp ottamiinsa kantoihin. Suuri valiokunta on lausunnossaan painottanut Suomen itärajan merkitystä koko Euroopan turvallisuudelle ja katsonut, että puolustuksen resursseja pitää suunnata erityisesti itäisen etulinjan maille.

(10) Puolustusvaliokunta pitää lausunnossaan tärkeänä, että itäisen Suomen asemaa osana kansallista puolustusta vahvistetaan muuttuneessa turvallisuusympäristössä. Puolustusteollisuuden tutkimus- ja kehitystoimintaa, kaksoiskäyttötuotteiden sekä sotilaallisen liikkuvuuden hankkeita tulisi suunnata myös itäisille raja-alueille. Liikenne- ja logistiikkayhteyksien kehittäminen tukee joukkojen ja kaluston siirtoa sekä kansallisesti että liittolaisten kanssa tehtävässä yhteistyössä. Suuri valiokunta katsoo puolustusvaliokunnan tavoin,

Valiokunnan lausunto SuVL 4/2026 vp

että myös itäisen Suomen elinvoimaisuus on turvallisuuskysymys, sillä väestön, infrastruktuurin ja taloudellisen toiminnan säilyminen rajaseuduilla tukee valtion toimintakykyä ja puolustuksen järjestelyjä.

Rajaturvallisuus

(11) Suuri valiokunta pitää hallintovaliokunnan tavoin tärkeänä, että vahvojen EU:n ulkorajojen merkitystä painotetaan ja Euroopan yhdennetyn rajaturvallisuuden kehittämistä jatketaan.

(12) Viranomaisten tilannekuvaa ja valmiutta toimia erilaisissa hybridivaikuttamisen tilanteissa on syytä parantaa. Valmiutta tulee parantaa muun muassa välineellistettyyn maahantuloon vastaamisessa, vihamielisten droonien tunnistamisessa ja torjunnassa sekä merelliseen kriittiseen infrastruktuuriin liittyviin uhkiin vastaamisessa. EU:n erillisvirastoilla, etenkin Frontexilla ja Europolilla, on tärkeä jäsenvaltioiden toimintakykyä kokonaisvaltaisesti tukeva rooli hybridiuhkiin vastaamisessa.

(13) Rajaturvallisuusjärjestelmän tulee jatkossakin perustua jäsenvaltioiden ensisijaiseen vastuuseen, mutta unionin tuella on vahvistettava erityisesti ulkorajavaltioiden kykyä rajojen turvaamisessa ja laittoman muuttoliikkeen torjunnassa unionin yhteisillä ulkorajoilla. Suuri valiokunta katsoo hallintovaliokunnan ja valtioneuvoston tavoin, että välineellistettyä maahantuloa tulee torjua tehokkaasti kaikilla EU:n ulkorajoilla, erityisesti EU:n itäisellä maaulkorajalla. Hybridivaikuttamisen keinona käytettävään maahantuloon on vastattava torjumalla tulijat rajalla ja tehostamalla paluita kolmansiiin maihin. Kaikilla EU:n jäsenvaltioilla tulisi olla mahdollisimman realistinen käsitys välineellistetyn maahantulon käyttämisestä hybridivaikuttamisessa.

(14) Suuri valiokunta pitää hallintovaliokunnan tavoin perusteltuna, että lainvalvontaviranomaisten toimintaedellytyksiä merellisissä poikkeustilanteissa pyritään yhtenäistämään ja tehostamaan. EU:n nykyistä vahvempaa roolia jäsenvaltioiden tukena kansainvälisen merioikeuden ja merioikeusyleissopimuksen tulkintaan liittyvissä kysymyksissä ja niitä kehitettäessä on myös syytä arvioida.

(15) Komission rahoituskehusehdotuksessa ehdotetaan sisäasioiden rahastoihin eli muuttoliikkeeseen ja rajavalvontaan lähes kolminkertaista rahoitusta verrattuna nykyiseen kehukseen. Suuri valiokunta yhtyy hallintovaliokunnan näkemykseen siitä, että tulevilla rahoituskehyskaudella unionin rahoitusta tulee voida käyttää joustavasti ja kustannustehokkaasti viranomaisyhteistyön tukemiseen varmistaen toimintavalmius kaikissa turvallisuustilanteissa. Suuri valiokunta on ottanut sisäasioiden rahoitukseen kantaa tulevia monivuotisia rahoituskehyskäsityksiä koskevassa lausunnossaan SuVL 11/2026 vp.

(16) Hallintovaliokunta kiinnittää lausunnossaan huomiota siihen, että rajaturvallisuuden kehittämiseen voidaan sisäisen turvallisuuden rahoituksen lisäksi hyödyntää laajasti muitakin EU-rahoituslähteitä. Esimerkiksi Verkkojen Eurooppa -välineessä on kriittiseen liikenneinfrastruktuuriin ja sotilaallisen liikkuvuuteen liittyviä kokonaisuuksia. EU:n monivuotista rahoituskehystä koskevissa ehdotuksissa on jo sisäänrakennettuna varautumisen periaate, jota voidaan hyödyntää rahoitusvälineiden kautta myös rajaturvallisuuden

Valiokunnan lausunto SuVL 4/2026 vp

kehittämisessä. Suuri valiokunta katsoo hallintovaliokunnan tavoin, että ulkorajavalvonnan hankkeiden rahoitus tukee etenkin Suomen itäisillä raja-alueilla välillisesti myös alueellista elinvoimaa. Suuri valiokunta yhtyy hallintovaliokunnan näkemykseen siitä, että itärajan sulkeutumisen vaikutuksiin tulisi ohjata myös erillistä EU-tukea. Suomen itäraja on paitsi EU:n ulkoraja, myös Naton pisin maaraja Venäjän kanssa (1 343,6 km).

Ennakkovaikuttaminen EU:n turvallisuusstrategiaan

(17) Valtioneuvoston turvallisuusstrategiaa koskevissa ennakkokannoissa todetaan demokratia, oikeusvaltioperiaate sekä perus- ja ihmisoikeudet unionin kaiken toiminnan perustana. Valtioneuvosto katsoo, että unionin sisäistä ja ulkoista turvallisuutta tulisi kehittää kokonaisvaltaisesti ja synergioita hyödyntäen. EU:lla tulisi olla käytössään laaja ja tehokas keinovalikoima erityyppisten uhkien vähentämiseen ja torjumiseen. Kansainvälisen järjestyksen tulee pohjautua sääntöihin, ei voimankäyttöön. Suuri valiokunta yhtyy näihin vaikuttamisen lähtökohtiin.

(18) Suuri valiokunta pitää valtioneuvoston tavoin tärkeänä, että Venäjän muodostamana pitkäkestoinen uhka on EU:n strategisten linjausten keskeisenä lähtökohtana ja etenkin puolustusta ja rajaturvallisuutta koskevien toimien perustana.

(19) Suuri valiokunta katsoo valtioneuvoston tavoin, että arktisen alueen turvallisuus vaikuttaa koko Euroopan turvallisuuteen ja se tulee integroida EU:n yhteiseen ulko-, turvallisuus- ja puolustuspolitiikkaan ja muihin relevantteihin poliittikkoihin. Tulevassa turvallisuusstrategiassa tulee tunnustaa arktiseen turvallisuuteen liittyvät erityiskysymykset ja kiinnittää huomiota laajaan turvallisuuteen ml. rajaturvallisuus. Suuri valiokunta kiinnittää huomiota siihen, että arktisen turvallisuuden strategisia tavoitteita valmisteltassa on otettava huomioon myös alkuperäiskansojen oikeudet.

(20) Suuri valiokunta katsoo hallintovaliokunnan tavoin, että turvallisuusstrategian valmistelussa tulee ottaa huomioon muut sisäiseen turvallisuuteen, varautumiseen ja yhdennettyyn rajaturvallisuuteen liittyvät strategiat sekä muiden politiikkalohkojen strategiset suunnitelmat, jotta strategiat ovat keskenään johdonmukaisia. Strategiatyössä on huomioitava kattavasti siviili-, lainvalvonta- ja puolustusviranomaiset ja niiden rooli sekä yhteistyö turvallisuuden varmistamisessa kaikissa turvallisuusolosuhteissa. Varautumisen periaate (preparedness-by-design) on kannatettava.

(21) Kuten hallintovaliokunta toteaa lausunnossaan, turvallisuuteen liittyviä kysymyksiä on tarkasteltava laajana kokonaisuutena, jotta turvallisuuteen vaikuttavat tekijät ja ilmiöt sekä niiden väliset yhteydet voidaan mahdollisimman tehokkaasti havaita. Selvää jakoa ulkoisen ja sisäisen turvallisuuden välillä ei voida enää tehdä. Ulkoisen ja sisäisen turvallisuuden rajapinnat ovat merkityksellisiä muun muassa unionin ulkorajojen turvallisuuden parantamisessa, terrorismin, kansainvälisen järjestäytyneen rikollisuuden ja laittoman maahantulon torjunnassa sekä hybridiuhkiin vastaamisessa.

Valiokunnan lausunto SuVL 4/2026 vp

VALIOKUNNAN LAUSUNTO

Suuri valiokunta ilmoittaa,

että se yhtyy asiassa valtioneuvoston kantaan.

Helsingissä 8.4.2026

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

puheenjohtaja Saara-Sofia Sirén kok

1. varapuheenjohtaja Laura Huhtasaari ps

2. varapuheenjohtaja Miapetra Kumpula-Natri sd

jäsen Juho Eerola ps

jäsen Ritva Elomaa ps

jäsen Timo Harakka sd

jäsen Ville Kaunisto kok

jäsen Teemu Keskinen ps

jäsen Mai Kivelä vas

jäsen Jani Kokko sd

jäsen Mika Lintilä kesk

jäsen Helena Marttila sd

jäsen Matias Mäkinen sd

jäsen Susanne Päivärinta kok

jäsen Onni Rostila ps

jäsen Arto Satonen kok

jäsen Sari Tanus kd

jäsen Sinuhe Wallinheimo kok

varajäsen Inka Hopsu vihr

varajäsen Aleksis Jäntti kok

varajäsen Antti Kangas ps

varajäsen Ari Koponen ps

varajäsen Pia Lohikoski vas

varajäsen Anders Norrback r

varajäsen Mika Riipi kesk

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Kaisa Männistö

Valiokunnan lausunto SuVL 4/2026 vp Eriävä mielipide

Eriävä mielipide

Perustelut

Valtioneuvoston selvityksessä on kyse puolustukseen ja rajaturvallisuuteen liittyvien ennakkovai-kuttamiskantojen päivittämisestä. Lisäksi E-kirjeessä muodostetaan ennakkovai-kuttamiskantoja EU:n turvallisuusstrategiaan, joka on määrä antaa kesällä 2026 ja jolla on tarkoitus vastata viime-aikaisiin geostrategisiin ja geopoliittisiin muutoksiin.

Vasemmistoliitto ja vihreät eivät voi yhtyä valiokunnan lausuntoon seuraavilta osin.

Rajaturvallisuus

EU:n rajaturvallisuuteen liittyvä kehitys on elimellisesti linkittynyt EU:n maahanmuutto- ja turvapaikkalainsäädäntöön, jota on kiristetty usealla eri esityksellä viimeisen vuosikymmenen aikana. Komissio niin ikään esitteli alkuvuodesta 2026 uuden turvapaikka- ja muuttoliikestrategian, jossa EU:n ulkorajojen vahvistamista korostetaan keskeisenä keinona vastata muuttoliikkeen voimistumiseen.

Kiristyvän EU:n turvapaikka- ja maahanmuuttopolitiikan myötä Suomen on pyrittävä vaikuttamaan siihen, että EU:n rajaturvallisuuspolitiikatavoitteet pitävät sisällään eksplisiittisen tavoitteen turvata ihmisoikeuksien, oikeusturvan ja palautuskiellon täysimääräinen toteutuminen.

Suomen on vaadittava EU:lta rajaturvallisuusratkaisuja, jotka varmistavat, että rajaturvallisuus-toimet ovat yhdenmukaisia unionin julkilausuttujen arvojen kanssa ja noudattavat perusoikeuksia, kansainvälistä oikeutta, ihmisoikeuksia ja palautuskieltoa. Näitä ihmisoikeusperustaisia toimintamalleja on sovellettava ja hyödynnettävä johdonmukaisesti EU:n rajaturvallisuuspolitiikan sekä maahanmuutto- ja turvapaikkapolitiikan toimeenpanossa.

Euroopan komission esittämä ja muun muassa komissaari Henna Virkkusen käyttämä uustermistö, jolla pyritään mielikuvissa ja kielen tasolla yhdistämään muuttoliike ilmiönä aseisiin on kestävämpi. Välineellistetyn maahantulon ja nk. "muuttoliikease"-termin käyttäminen synonyymeinä ei ole neutraali sanavalinta, vaan vaikuttaa suoraan polarisoituneessa eurooppalaisessa poliittisessä kentässä heikentävästi demokraattiseen ja tietopohjaiseen keskusteluun.

Välineellistetty maahantulo viittaa ilmiön taustalla vaikuttaviin, usein vihamielisiin vieraan val-lan motiiveihin, ei ulkorajan yli pyrkivien yksilöiden oikeudelliseen asemaan tai suojelun tarpeeseen. Komission 2024 antamassa välineellistämistilanteita nimenomaisesti koskevassa tiedonannossa (COM(2024) 570) painotetaan, että jäsenvaltioiden poikkeuksellistenkin toimien tulee noudattaa EU:n lainsäädännössä säädettyjä rajoituksia ja edellytyksiä, ja että jäsenvaltioiden on EU:n ulkorajoja valvoessaan samalla kunnioitettava perusoikeuksia ja palautuskiellon periaatetta. Kaikkien toimenpiteiden tulee olla oikeasuhteisia ja niiden on rajoitettava siihen, mikä on ehdottoman välttämätöntä. (HaVM 14/2025 vp - HE 18/ 2025 vp). Näitä samoja periaatteellisia tavoitteita olisi sisällytettävä myös Suomen ennakkovai-kuttamiskantaan.

Valiokunnan lausunto SuVL 4/2026 vp Eriävä mielipide

Yhdymme lausunnon näkemykseen siitä, että keskeistä on, että viranomaisilla on paras mahdollinen tilannekuva, valmius ja kyky hoitaa maahantulon valvonta tehokkaasti ja laadukkaasti myös tilanteessa, jossa hakijoiden määrä kasvaa nopeasti. Siirtolaisuus ja muuttoliike ovat monitahoisia ilmiöitä, joihin voidaan vaikuttaa määrätietoisesti ja ratkaisukeskeisesti. Suomen kannassa ja vai-kuttamistoimissa on tärkeää erottaa selkeästi, milloin muuttoliikettä pyritään hyödyntämään osa-na tarkoituksellista valtioiden välistä vaikuttamista, milloin muuttoliikkeen taustavaikuttimina on useampia, usein samanaikaisesti sekä yksilöllisiä että yhteiskunnallisia, tekijöitä. Siksi kaikissa EU:n rajapolitiikkatoimissa yksilön oikeuksien turvaaminen ja ihmisarvoinen kohtelu on ensiarvoisen tärkeä tavoite, joka on erottamaton osa EU:n arvoperustaa sekä oikeudellinen velvoite EU:n perusoikeuskirjan sekä kansainvälisten ihmisoikeussopimusten nojalla.

EU:n päätöksenteon on perustuttava kokonaisvaltaiseen tilannekuvaan, tutkittuun tietoon sekä ihmisoikeuksia ja kansainvälisiä velvoitteita kunnioittaviin ratkaisuihin myös rajaturvallisuuden osalta.

Turvallisuusstrategia

Suomen kannassa tulisi huomioida kokonaisturvallisuuden sisällöt eksplisiittisesti. EU:n sisäisen turvallisuuden vahvistamiseksi tarvitsemme riittäviä viranomaisresursseja ja sujuvaa viranomaisyhteistyötä, mutta myös riittävää toimeentuloa, koulutusta ja mahdollisuuksia hyvään elämään. Ympäristökriisit ja terveysturvallisuuden vaarantuminen ovat merkittäviä turvallisuusuhkia Suomelle ja Euroopalle. Turvallisuutta ei voi tarkkailla näistä kehitystrendeistä irrallaan. Suomen tavoitteena tulee olla turvallisuuskysymysten ymmärtäminen kokonaisuutena ja riskien juurisyihin puuttuminen. Vasemmistoliiton ja Vihreiden kanta on, että tehokkainta turvallisuuspolitiikkaa on eriarvoisuuden johdonmukainen purkaminen, ja ekologisen kestävyuden edistäminen ja näiden tulisi olla myös Suomen avaintavoitteena EU:n turvallisuusstrategiaan vaikuttaessa. (HaVL 6/2024 vp -E 58/2023 vp)

Mielipide

Edellä olevan perusteella esitämme,

että valtioneuvosto ottaa edellä esitetyn huomioon.

Helsingissä 8.4.2026

Mai Kivelä vas
Inka Hopsu vihr
Pia Lohikoski vas